

UPPSALA
UNIVERSITET

UPPSALA UNIVERSITET
Teologiska institutionen
Religionshistoria och religionsbeteendevetenskap C, kandidatuppsats 15hp
HT, 2018
Handledare: Anneli Winell
Betygsbestämmande lärare: Mia Lövheim

Religionens roll i konstruerandet av nationalism

– en kvalitativ innehållsanalys av debatten kring Israels nationalstatslag

Oskar Bäckman
19940710-0131
Oskar.Backman.6862@student.uu.se

Abstract

This summer the Israeli government adopted a new basic law, called the nation state law, which states that Israel is the nation state of the Jewish people. The aim of this thesis is to study the construction of nationalism in the recently adopted nation state law and in the commentary of Amos Oz and David Grossman on the law and the Israel Palestine conflict. The expressions of nationalism and the way religion is used to legitimize nationalism is studied in order to contribute to the knowledge about how nationalism can be construed. Religious education teachers need to know how religion can be used to construct nationalist ideas, as nationalism seems to have a core role in modern societies. To be knowledgeable about the underlying conceptions that construct othering is especially important for teachers who will meet pupils that consider themselves members of nations.

A qualitative content analysis is carried out in order to explore the expressions of nationalism. The analysis is descriptive, with the aim to categorize the phenomenon. The theoretical framework is based on a synthesis between Andersons and Gellners theories on nationalism. Andersons definition of the nation and Gellners definition of nationalism is used to create a coherent analytical tool. The analytical tool constitutes the foundation of the thesis, in accordance with the study's deductive approach. Two definitions of religion as well as Antonio Gramscis theory on Cultural Hegemony is used as a complement in order to illustrate the character of nationalism. The conclusion of the thesis is that ideas about "the nation" and the construction of nationalism in interaction with religion – in this case Judaism – is given a hegemonic, social and symbolic function and expression. Nationalist conceptions are presupposed in a way which demonstrate that they are ideas that do not need to be discussed or questioned. The existence of the nation is given, it's seen as a natural prerequisite for a good society.

Keywords: nationalism, nation, religion, Israel

Innehållsförteckning

Kapitel 1 Inledning.....	4
1. Inledning.....	4
1.1. Syfte och mål.....	5
1.2. Frågeställningar.....	5
1.3. Avgränsning.....	5
Kapitel 2 Forskningsgenomgång och Teori.....	7
2.1. Forskningsgenomgång.....	7
2.2. Presentation av teori.....	8
2.3. Arbetsmodell.....	11
Kapitel 3 Metod och Material.....	13
3.1. Metod.....	13
3.1.1. Forskningsdesign.....	13
3.1.2. Kvalitativ innehållsanalys.....	14
3.2. Material.....	15
3.2.1. Urval.....	16
3.3. Validitet.....	16
Kapitel 4 Resultat och Analys.....	18
4.1. Resultat.....	18
4.1.1. Uttryck för nationalism i Israels nationalstatslag.....	18
4.1.2. Legitimering av nationalism i relation till religion.....	18
4.1.3. Ifrågasättandet av nationalstatslagen.....	19
4.1.4. Uttryck för nationalism bland nationalstatslagens kritiker.....	19
4.2. Analys.....	20
4.2.1. Konstruerandet av nationen.....	21
4.2.2. Konstruerandet av nationalismen.....	22
4.2.3. De sätt på vilka nationalismens principer kränks.....	24
4.3. Slutsatser.....	24
Kapitel 5 Diskussion.....	26
5.1. Teoretisk reflektion.....	26
5.2. Metodisk reflektion.....	27
5.3. Empirisk reflektion.....	27
5.4. Bidrag.....	28
5.5. Avslutande reflektioner.....	29
Sammanfattning.....	30
Referenser.....	31

Kapitel 1 Inledning

1. Inledning

Den 19 juli 2018 antogs i Israel en ny så kallad ”basic law”, en typ av lag som har högre status än vanliga lagar, även om dess exakta status är oklar (”Basic Laws”, 2018). Lagen (som kallas nationalstatslagen i denna uppsats) fastställer Israels identitet som en stat för det judiska folket, en judisk stat (TT, 2018). Nationalstatslagen har fått mycket kritik, framförallt av arabiska politiker, men enligt Israels premiärminister handlar det om den grundläggande principen för det judiska folkets existens. Nationalstatslagens antagande väcker intresse för hur nationalism kan konstrueras i relation till religion. I detta avseende undersöks hur judendomen i substantiell bemärkelse används för att ge religionen en specifik funktion.

Enligt sociologen Uri Ram har det pågått en process i Israel sedan statens grundande där judendomen och nationalismen fått en tätare sammankoppling, men det beror inte på att nationalismen har sakraliserats, utan på att religionen har ”nationaliserats” (Ram, 2008, s. 69). Judendomen har fått en funktion som sammanbindande kitt för nationalismen i Israel. Ram menar vidare att judendomen har utvecklats till att ha sitt största fokus på landet och nationen, inte på gud och religiös tro. Ämnet har därför relevans ur religionssociologiskt perspektiv då det är av intresse att undersöka hur kopplingen mellan religion och nation används för att konstruera nationalism.

Som blivande ämneslärare vill jag utforska ett ämne som är relevant för religionslärare. I kursplanen för Religion 1 på gymnasiet står det att eleverna ska lära sig om ”individuers och grupperns identiteter och hur de kan formas i förhållande till religion och livsåskådning utifrån till exempel religiösa skrifter, traditioner, sociala medier samt historiska och nutida händelser” (Skolverket, 2011). Att lära elever om hur nationella och etniska identiteter formas i relation till religion kan med fördel kopplas samman med nutida händelser. Israel-Palestina-konflikten är en av de konflikter som kan användas i undervisning om dessa ämnen. Att ha kunskap om den nya nationalstatslagen och hur nationalism kan konstrueras i relation till religion är en viktig del i detta.

Efter att lagen antogs har många offentliga personer uttalat sig kritiskt till den. Bland annat har 180 israeliska författare, konstnärer och intellektuella skrivit ett öppet brev till Benjamin Netanyahu där de kräver att den nya nationalstatslagen upphävs (Sveriges Radio, 2018). Två profiler som har varit förgrundsgestalter i och med sitt engagemang i Fred nu-rörelsen (APN, 2011) och varit aktiva i debatten om konflikten mellan Israel och Palestina är författarna Amos Oz och David Grossman. Amos Oz och David Grossmans uttalanden i media kan ställas i relation till innehållet i nationalstatslagen. Det är av intresse för denna uppsats att ana-

lysera lagen, innehållet i det öppna brevet till Benjamin Netanyahu samt Amos Oz och David Grossmans uttalanden om Israels nationalistiska utveckling för att undersöka på vilka sätt nationalism och religion ställs i relation till och legitimerar varandra.

1.1. Syfte och mål

Syftet med denna uppsats är att undersöka konstruktionen och legitimeringen av nationalism i den nyligen antagna israeliska nationalstatslagen samt debatten kring nationalism i Israel. Jag kommer undersöka nationalstatslagen, innehållet i ett öppet brev till Benjamin Netanyahu samt intervjuer med två israeliska författare som har varit aktiva i debatten, Amos Oz och David Grossman. Målet är att fördjupa kunskaperna om hur nationalism kan konstrueras och legitimeras i relation till religion i en modern nationalstat. Uppsatsen syftar till att beskriva och analysera dessa uttryck.

1.2. Frågeställningar

Studiens övergripande frågeställningen är: hur konstrueras nationalism i relation till religion i debatten kring den nya nationalstatslagen och Israel-Palestina-konflikten? Utifrån denna övergripande frågeställning har jag formulerat fyra frågeställningar:

- Vilka uttryck för nationalism kan vi finna i Israels nationalstatslag?
- Hur legitimeras nationalism i relation till religion i Israels nationalstatslag?
- På vilka sätt ifrågasätts den nya nationalstatslagen av Amos Oz, David Grossman samt övriga undertecknare av det öppna brevet till Benjamin Netanyahu?
- Vilka uttryck för nationalism kan vi finna i uttalandena från Amos Oz, David Grossman samt övriga undertecknare av det öppna brevet till Benjamin Netanyahu?

1.3. Avgränsning

Denna uppsats är avgränsad till att kvalitativt undersöka ett mindre textmaterial vilket kan bidra med kunskap om nationalismens uttryck i relation till religion. Jag kommer inte undersöka hur israeler eller judar i gemen förhåller sig till nationalism eller dra några slutsatser kring nationalismens karaktär i Israel i allmänhet. Jag undersöker endast själva lagtexten, innehållet i det öppna brevet till Benjamin Netanyahu och tre utvalda intervjuer med David Grossman och Amos Oz i syfte att ta reda på vilka uttryck för nationalism som återges där och hur nationalismen konstrueras i relation till religion. Detta innebär att de delar av materialet som inte berör nationalism inte heller analyseras.

Jag har valt att fokusera på lagens kritiker då det är av intresse att undersöka hur nationalism konstrueras i den interna debatten kring nationalism i Israel. Eftersom nationalismen kan ses som oundviklig del av moderniteten (se till exempel Ander-

son, 1992 & Gellner, 1997) är det mitt uppsåt att analysera nationalismens uttryck även bland de som kritiserar den.

Jag kommer heller inte undersöka mediernas roll i debatten kring lagen, utan fokuserar specifikt på innehållet i de texter som ska analyseras; de sätts alltså inte in i en större medial kontext utan analyseras innehållsmässigt.

Kapitel 2 Forskningsgenomgång och Teori

2.1. Forskningsgenomgång

Nedan presenteras forskning som har relevans för denna studie för att ge en bakgrund kring relationen mellan religion och nationalism i Israel. Forskningen berör Israel som en stat för det judiska folket, i nutid och historiskt. Denna studies resultat ställs i relation till forskningsgenomgången under avsnitt 5.3 empirisk reflektion.

Netanel Fisher (2013, s. 217) har analyserat synen på konvertering till judendomen i Israel genom historien och vad det säger om statens nationella karaktär. Han beskriver tre huvudsakliga synsätt som har dominerat diskursen kring statens judiska karaktär. Dessa är: Israel som en judisk sekulär nationalstat, som en judisk religiös stat eller som en kombination av båda två. I förhållande till dessa synsätt finns det tre modeller för konvertering som har varit dominerande i Israel, den bibliska modellen, den rabbiniska modellen och den hasmoneanska modellen. Den bibliska modellen innebär att det räcker att leva i Israel och assimileras till nationen för att anses vara jude. Denna modell förespråkas av de som vill att Israel ska vara en judisk sekulär nationalstat (Fisher, 2013, s. 222). Den rabbiniska modellen går ut på att konvertering är en religiös rit och att den som ska bli jude måste genomgå en religiös transformation. De som förordar en religiös judisk stat menar att denna modell är den rätta. Slutligen har även den hasmoneanska modellen varit aktuell. Den hasmoneanska modellen innebär en religiös konvertering, men det är en kollektiv konvertering vilken gäller hela grupper som invandrat till Israel. Modellen är ett uttryck för synsättet att Israel är både en religiös stat och en sekulär nationalstat (Fisher, 2013, s. 223).

Fisher (2013, s. 218) har undersökt på vilka sätt staten har lagt sig i judisk konvertering för att åskådliggöra hur staten förhåller sig till den judiska befolkningen. Genom att studera kraven på konvertering till judendomen går det att ta reda på vad det innebär att staten är ”judisk”. Eftersom det judiska folket historiskt har definierat sig som en etnisk grupp innebär konvertering till judendomen inte enbart att bli del av religionen utan även del av den judiska nationen (Fisher, 2013, s. 221–222). Beroende på vilken modell för konvertering som förespråkas, kommer definitionen av det judiska folket att se ut på ett visst sätt och därmed även innebörden av Israel som en ”judisk” stat (Fisher, 2013, s. 237).

Historieprofessorn Ran Halévi (2007, s. 137) skriver i artikeln ”The Elusive Idea of the Nation: Israel in the Mirror of Modernity” om Israels speciella karaktär som en vigerös och levande nationalstat, vilket skiljer sig markant från det han beskriver som en pågående identitetskris inom de europeiska nationalstaterna. Det huvudsakliga skälet bakom bevarandet av den nationella identiteten är enligt Halévi

att Israel, till skillnad från de europeiska staterna, är fullständigt suverän (Halévi, 2007, s.140). Det innebär att alla de identiteter som finns inom landets gränser underordnas nationalstatens suveränitet. Det som växer fram är två sorters demokratier: en vars politiska natur formas av en levande nationalstat och en där demokratin och nationalstaten glider ifrån varandra (Halévi, 2007, s. 141).

Halévi (2007, s. 145) beskriver två olika synsätt på vad en nation är. Dels att nationen har en etnisk karaktär, som har formats ur kollektiv gemenskap kring aspekter som religion, historia, kultur och språk, och dels att nationen är en politisk sammanslutning som sker frivilligt. I Israel har på senaste tiden det första synsättet växt fram i relation till judendomen (Halévi, 2007, s. 151). Religionen har enligt Halévi fått en social funktion för att förena folket i Israel under en kollektiv identitet. Religionen ger människorna i Israel en kulturell identitet både som individer och medborgare. Trots att många Israeler inte utför religiösa praktiker i vardagen anser de sig vara bundna till den judiska traditionen då religionen har fått en social snarare än transcendent betydelse (Halévi, 2007, s. 152).

I artikeln ”Why Secularism fails? Secular Nationalism and Religious Revivalism in Israel” försöker Uri Ram (2008) förklara varför sekulär nationalism inte varit möjlig i Israel, utan istället blivit utmanövrerad av religiös nationalism. Ram presenterar en typologi med fyra idealtyper för en stats religiösa och nationalistiska karaktär. De två idealtyper som är relevanta för Israels historia som nationalstat är den sekulära nationalismen, vilken karaktäriseras av stark nationalism men svag ”religionism”, samt den religiösa nationalismen, som är en blandning av stark religionism och stark nationalism (Ram, 2008, s. 60).

Ram skriver att anledningen till att Israel har misslyckats vara sekulärt är att nationalismen alltid har definierats i relation till en religiös grupp, judarna (Ram, 2008, s. 60, 61). Israels koppling till det judiska folket omöjliggör i längden en sekulär nationalism. Om staten ska sekulariseras måste den avsäga sig sin etniska karaktär. Trots att det har skett en nedgång av privat tro och religiös praktik i Israel (Ram, 2008, s. 62) har staten och religionen kommit allt närmare varandra under de senaste decennierna, i och med att ”Jewishness in Israel has been transposed entirely from a ”religion of a nation” to a ”national religion””(Ram, 2008, s. 69). Judendomen har gått från att vara israelernas religion till att bli en religion för israelerna. Religionen används för att bevara statens etniska karaktär, judendomen blir allt mindre en religion som praktiseras i vardagen och allt mer ett kännetecken för ett folk (Ram, 2008, s.71). Eftersom staten har definierat nationen i religiösa termer, som ett land för det judiska folket, kan gränserna mellan de som tillhör och de som inte tillhör nationen endast dras med hjälp av religionen.

2.2. Presentation av teori

Nedan presenteras uppsatsens teoretiska utgångspunkter, dels genom en redogörelse för religions och hegemoni-begreppet samt beskrivningar av två teorier om nationalism.

Religion definieras i regel på två olika sätt, substantiellt och funktionellt (Furseth & Repstad, 2005, s. 28). Substantiella religionsdefinitioner utgår ifrån religioners

innehåll och centrala kännetecken. Funktionella religionsdefinitioner pekar istället på religioners funktioner, vad de gör för människor.

Enligt Melford Spiro är religion ”an institution consisting of culturally patterned interaction with culturally postulated superhuman beings” (Spiro, 2013, s. 200). Religion är en uppsättning kulturellt präglade beteenden och trosuppfattningar vilka får särskild betydelse genom interaktion med gudomliga väsen (Furseth & Repstad, 2005, s. 30–31).

Enligt Michael Mann (1986, s. 22–23) utgör religioner några av de tydligaste exemplen på det han kallar ideologisk makt. Rörelser eller organisationer som har ideologisk makt har möjlighet att få folk att tro att mänskliga problem kan lösas med hjälp av någon sorts helig auktoritet, som står över de sekulära institutionerna. Ideologiska rörelser använder sig av sin ideologiska auktoritet för att nå både sekulära och materiella mål samt för att skapa mening för människor. Ideologisk makt kommer ur vårt behov av att just skapa mening, behovet för grupper av människor att dela normer för att kunna samarbeta och behovet av ritualer som skapar ordning. Religioner är enligt Mann rörelser som utgör och/eller i viss utsträckning har lyckats monopolisera skapandet av ideologisk makt.

Benedict Anderson skriver i boken ”Den föreställda gemenskapen: Reflexioner kring nationalismens ursprung och spridning” om nationalismens karaktär och hur den har blivit en dominerande kraft i världen under de senaste århundradena. Nationalismen kan inte definieras som en enskild ideologi men Anderson ger en definition av nationen, vilket är den föreställda gemenskap som nationalismen skapar (Anderson, 1992, s. 21).

Nationen är enligt Anderson (1992, s. 21) ”en föreställd politisk gemenskap – och den föreställs som både begränsad och suverän” (Anderson, 1992, s. 21). Gemenskapen är föreställd eftersom medlemmarna lever i en bild av att de tillhör en och samma grupp av människor, trots att de aldrig kommer att känna eller träffa mer än en ytterst liten del av nationens övriga medlemmar. Nationen existerar alltså inte i någon materiell bemärkelse utan endast som en föreställning i människors kollektiva medvetande. Nationen uppfattas som begränsad eftersom den inte kan inkludera världens alla människor, utan dess gränser är ändliga, och utanför dem finns andra nationer (Anderson, 1992, s. 22). Den uppfattas även som suverän eftersom det är medlemmarna av nationen som har bestämmanderätt över staten, och den bestämmanderätten kommer från folket självt. Nationen ses slutligen som en gemenskap på så vis att alla människor som ingår i nationen ingår i ett slags kamratskap som står över alla inbördes ojämlikheter. Trots att människor inom nationen rent empiriskt är ojämlika, ses nationen inte som hierarkisk, utan som en horisontell gemenskap.

Anderson (1992, s. 23–25) skriver vidare att religion och nationalism är nära besläktade och att nationalismen i viss mening har tagit över religionens menings- skapande roll. Religionerna har ofta kunnat lindra det slumpmässiga och i viss mån oundvikliga lidande som drabbat människor, genom att ge mening åt lidandet. Religionens makt i Västereuropa började dock avta från 1700-talet och lidandet behövde lindras av något annat. Nationalismen har därmed till viss del tagit över religionens roll genom att erbjuda en ”sekulariserad omvandling av ödesbe-

stämdheten till kontinuitet, tillfälligheten till mening” (Anderson, 1992, s. 25). Medlemmarna av nationen blir del av en uråldrig och kontinuerlig historia och det till synes slumpmässiga får en särskild betydelse (Anderson, 1992, s. 25, 37).

I sin bok ”Stat, Nation, Nationalism” definierar Ernest Gellner nationalismen som ”en politisk princip enligt vilken den politiska och nationella enheten bör överensstämma med varandra” (Gellner, 1997, s. 11). Men nationalismen består utöver den politiska principen även av en nationalistisk sinnesstämning och av nationalismen som politisk rörelse (Gellner, 1997, s. 11). En nationalistisk sinnesstämning handlar om ett känslomässigt engagemang kring nationalismens politiska princip, ilska eller glädje över huruvida nationalismens politiska princip kränks eller upplevs. Då nationalismen är en överhängande princip för majoriteten av världens människor måste alla förhålla sig till den på ett eller annat sätt, vissa med avsky, andra med förhoppning. En nationalistisk rörelse utgår i sin tur från den nationalistiska sinnesstämningen i syfte att uppnå dess politiska princip. Den nationalistiska principen kan enligt Gellner (1997, s. 11) kränkas på i huvudsak tre sätt. Antingen sker det genom att staten inte lyckas innefatta alla nationens medlemmar, genom att staten även befolkas av främlingar till nationen, eller genom en kombination av dem båda, det vill säga att en del medlemmar av nationen inte inkluderas i staten, men att en del främlingar gör det.

Nationalismen använder sig vidare av kulturella artefakter som tillhör en viss kultur för att skapa nationen, men de används mycket selektivt för att uppfylla just detta syfte. Att få tillträde till och kunna identifiera sig med en litterat högkultur, som sammanfaller med en stat och dess hela befolkningen, är nationalismens kärna. (Gellner, 1997, s.78). Gellner ser staten som ”den institution, eller den uppsättning av institutioner, som särskilt befattar sig med ordningens upprätthållande” (Gellner, 1997, s. 15). Det är när specialiserade institutioner som sysslar med ordningens upprätthållande – polis och domstolar bland andra – inrättats som staten börjar existera, det är de som utgör staten. Utifrån Gellners definition av nationalism följer att det behövs en stat för att nationalism ska kunna uppstå.

Två definitioner av nationen, en kulturell och en voluntaristisk, presenteras av Gellner (1997, s. 18–19). Den kulturella definitionen innebär att människor tillhör samma nation om de delar kultur, kommunikationssätt, värderingar och beteenden. Den voluntaristiska definitionen innebär att människor tillhör samma nation om de själva anser sig tillhöra samma nation. Människor bildar en nation på grundval av en viss kategori, till exempel språk eller territorium, om de ”kan igenkänna vissa ömsesidiga rättigheter och skyldigheter gentemot varandra på grund av att de delar medlemskap inom denna kategori” (Gellner, 1997, s. 19)

Som komplement till dessa teorier kommer jag använda mig av hegemonibegreppet för att åskådliggöra nationalismens karaktär. Hegemoni, ett begrepp myntat av den italienske filosofen Antonio Gramsci (Thompson, 2014), är sättet på vilket makten i samhället rättfärdigar den ordning som gynnar dem (Chasteen, 2016, s. 63). Åsikter, uppfattningar och värderingar kan betraktas som hegemoniska när de inte uppfattas som subjektiva åsikter utan som absoluta sanningar, vilka alla måste förhålla sig till. Åsikter som uttrycks subtilt och inte uppfattas

som åsikter utan förutsättningar som inte behöver diskuteras kan sägas ha en hegemonisk karaktär.

2.3. Arbetsmodell

I denna studie utgörs kopplingen till religionen på två sätt: substantiellt och funktionellt. Utifrån Spiros substantiella definition av religion kan vi se hur religionens innehåll kan användas för att ge legitimitet åt nationalistiska föreställningar. Här ingår sådant som religiösa symboler och religiösa myter. Utifrån det funktionella synsättet på religion kan judendomen i sin tur ha funktioner som går bortom dess innehållsliga karaktär. Utifrån Manns (1986) definition av religion, som en ideologisk rörelse vilken genom mäktiga institutioner – framförallt den israeliska staten – använder sig av ideologisk makt för att konstruera de normer, ritualer och den mening som staten anser att människor har behov av, kan religionens funktion åskådliggöras. När enskilda individer ger uttryck för idéer som stämmer överens med de som har definierats av den rådande ideologin kan vi se det som exempel på hur ideologin reproduceras. På detta sätt kan vi även se hur nationalismens uttryck förhåller sig till Gramscis teori om hegemoni. Hänvisningar till judendomens innehåll och vad judendomen i sin tur används till utgör de substantiella respektive funktionella aspekterna av religion i denna studie.

I mitt arbete avser jag sammanfoga delar ur Andersons och Gellners teorier till ett sammanhängande analysverktyg. Jag använder mig av Andersons teori om nationen samt Gellners teori om nationalism. Eftersom Andersons beskrivning av nationen är utförlig och fokuserar på hur den nationella gemenskapen föreställs är den relevant för min studie då jag söker just de uttryck som nationalismen tar sig. Därtill kommer att Gellners teori om nationalismen är utförlig och har en tydlig koppling till den moderna staten, vilket är relevant då mitt material berör den israeliska nationalstaten. En sammanfogning av dessa två delar kan bidra till en förståelse dels för hur föreställningen om nationen uttrycks, dels för hur nationalismen tar sig i uttryck i förhållande till den nationella enheten och staten.

Utifrån dessa teoretiska ramverk har jag tagit fram tre huvudkategorier med tillhörande underkategorier (se tabell 1). De tre huvudkategorierna är (1) nationen, (2) nationalism och (3) kränkning av den nationalistiska principen. Till nationens underkategorier hör (1a) att nationen är en föreställd gemenskap vilken ses som ett slags horisontellt brödraskap trots inneboende ojämlikheter och att medlemmarna aldrig kommer möta varandra, (1b) en föreställning om att gemenskapen är begränsad, (1c) en föreställning om nationens rätt till suveränitet över en stat och (1d) en föreställning om att medlemmarna av nationen är del av en uråldrig och kontinuerlig historia.

Nationalismen består i sin tur av fyra underkategorier. Dessa är (2a) den politiska principen om överensstämmelse mellan den politiska och nationella enheten, (2b) ett känslomässigt engagemang kring den politiska principen, ett engagemang som kan uttryckas både positivt och negativt, (2c) en rörelse som utgår från det känslomässiga engagemanget i syfte att uppnå den politiska principen, och (2d) att nationen konstrueras genom ett selektivt användande av kulturella artefakter.

Kränkning av den nationalistiska principen består av tre underkategorier. (3a) Att staten inte lyckas innefatta nationens alla medlemmar, (3b) att staten även befolkas av främlingar till nationen, och (3c) att staten misslyckas innefatta nationens alla medlemmar, men befolkas av främlingar.

Tabell 1. Analysverktyg

1. Nationen	2. Nationalism	3. Kränkning av den nationalistiska principen
1a. Nationen är en föreställd gemenskap	2a. Politisk princip: överensstämmelse mellan den politiska och nationella enheten	3a. Staten innefattar inte nationens alla medlemmar
1b. Nationen är begränsad	2b. Känslomässigt engagemang kring den politiska principen	3b. Staten befolkas även av främlingar till nationen
1c. Nationen är suverän	2c. Känslomässigt engagemang leder till rörelse som vill uppnå den politiska principen	3c. Staten innefattar inte alla medlemmar, men innefattar främlingar
1d. Medlemmarna av nationen ser sig som en del av en uråldrig och kontinuerlig historia.	2d. Nationen konstrueras genom ett selektivt användande av kulturella artefakter	

Utifrån dessa kategorier ämnar jag analysera hur föreställningen om nationen och nationalistiska idéer uttrycks i relation till religion i de texter som är föremål för analysen. Religionens innehåll och funktion analyseras i relation till analysverktyget för att ta reda på vilka aspekter av religionen som används för att konstruera nationalism och på vilka sätt det uttrycks. Om nationalistiska föreställningar förutsätts utan att problematiseras kan detta tolkas som att föreställningarna har en hegemonisk karaktär, de uppfattas då inte som åsikter utan som absoluta sanningar. Likheter och skillnader inom och mellan kategorierna noteras för att kunna urskilja teman i materialet. För att analysera materialet utifrån analysverktyget kommer jag använda mig av kvalitativ innehållsanalys. Metoden presenteras i nästa kapitel.

Kapitel 3 Metod och Material

3.1. Metod

Min undersökning utgår från en deduktiv ansats. Det innebär att jag utgår från redan definierade teorier och begrepp för att undersöka ett visst fenomen (Malterud, 2009, s. 172), till skillnad från det induktiva tillvägagångssättet som innebär att utgångspunkten är själva materialet och att teorin formuleras utifrån det. Min deduktiva utgångspunkt innebär dock inte i praktiken att jag låter mitt empiriska material överskuggas helt av teorin. Som Malterud (2009, s. 173) skriver utgörs de allra flesta studier av en blandning av deduktiv och induktiv metod. De två positionerna ska enligt henne ses som ett spektrum, snarare än som två ömsesidigt uteslutande system. Denna undersökningen befinner sig alltså på den deduktiva sidan om spektrumet, inte i dikotom relation till det induktiva.

3.1.1. Forskningsdesign

Nedan följer en redogörelse för denna studies forskningsdesign. Forskningsdesignen utgör studiens övergripande form; alla de val som leder fram till att studiens forskningsfrågor kan besvaras (Ahrne & Svensson, 2011, s. 20). I denna redogörelse innefattar det metod, urval, validitet, generaliserbarhet och etiska frågor.

För att analysera materialet använder jag mig av kvalitativ innehållsanalys i syfte att beskriva ett visst fenomen. Jag har gjort ett strategiskt urval för att ta fram material om det specifika fenomen som studien syftar till att undersöka. Studiens validitet kommer framförallt att diskuteras vad gäller relationen mellan forskningsfrågorna och studiens övergripande design samt huruvida tolkningarna är rimliga i relation till materialet.

Studiens syftar till den sortens generaliserbarhet som Ahrne och Svensson (2011, s. 29) kallar teoretisk generalisering. Teoretisk generalisering innebär att studiens resultat ställs i relation till relevanta teoretiska ramverk för att bidra med mer kunskap om en viss teori eller vissa teorier. De viktigaste etiska aspekterna som berör denna studie är de som handlar om rimliga tolkningar av materialet, att som Miles och Huberman (ref. i Lindgren 2014b, s. 84) skriver vara säkra på att analysen är väl grundad i materialet, att slutsatserna är rimliga och att alternativa tolkningar har tagits hänsyn till. Eftersom jag kommer att analysera uttalanden från individer och göra tolkningar av dessa är det viktigt att jag inte "lägger ord i munnen" på dessa individer på ett orimligt eller orättvist sätt. Mina tolkningar måste kunna förankras i materialet och visa respekt för att de personer som står bakom dem inte nödvändigtvis förväntade sig att bli föremål för en undersökning om nationalism.

Denna undersökning syftar till att beskriva ett fenomen, nationalismens uttryck. Esaiasson, Gilljam, Oscarsson och Wängnerud (2012, s. 136–137) skriver att det i regel är klassifikationer av verkligheten som utgör beskrivande analyser. Verkligheten – det insamlade materialet – jämförs med en teoretisk konstruktion. ”[V]id klassificerande analyser utgör de teoretiska konstruktionerna själva grundbulten i undersökningen” (Esaiasson et al., 2012, s. 137), vilket innebär att det analysverktyg som utarbetas utifrån teorierna är av särskild stor vikt i denna typ av studie. Analysverktygen styr de frågor som ställs till texten vid analysen.

Med utgångspunkt i analysverktyget undersöks nationalismens olika uttryck. Genom att kategorisera materialet går det att ta reda på hur de olika aspekterna av nationen och nationalismen konstrueras i relation till religion i den aktuella kontexten.

3.1.2. Kvalitativ innehållsanalys

Watt Boolsen (2007, s. 94–95) beskriver kvalitativ innehållsanalys steg för steg i boken ”Kvalitativa analyser: forskningsprocess, människa, samhälle”. Analysen består av sju steg, från valet av textmaterial till det slutliga utförandet av innehållsanalysen. Det första steget (1) i processen är att välja sitt textmaterial. Valet styrs i första hand av syftesformulering och forskningsfrågor. När jag hade bestämt mig för ett tentativt syfte och tentativa frågeställningar; prövande utgångspunkt som förväntas justeras, valdes materialet (se avsnitt 3.2.1).

Steg två (2) utgörs av en beskrivning av hur materialet har valts ut, vilket återges i avsnittet om urval (3.2.1) (Watt Boolsen, 2007, s. 94–95). I det tredje steget (3) fastställs en ram för analysen där teori och empiri tas i beaktning för att utarbeta de viktigaste variablerna för analysen. Variablerna för min analys framgår i avsnitt 2.3, arbetsmodell. Variablerna utgörs i arbetsmodellen av de kategorier som har formulerats utifrån mina teoretiska utgångspunkter. Jag utarbetade kategorierna genom att ta fasta på Andersons och Gellners definitioner av de centrala begreppen nation och nationalism. Nästa steg (4) är att genomföra en pilotstudie, en mindre analys av en viss del av materialet för att pröva de fastställda variablerna och kodernas reliabilitet. Efter att ha genomfört denna pilotstudie insåg jag att viss justering av koderna var nödvändig (steg 5). Två tidigare kategorier fick sammanfogas till en. Kategorin 1a bestod av två separata delar innan detta steg, dels föreställningen om nationen och dels idén om en gemenskap. I den första analysen märkte jag att dessa var svåra att skilja från varandra och att en sammanfogad kategori var mer begriplig. Den slutgiltiga kategorin 1a innefattar föreställningen om nationen som en horisontell gemenskap.

Det sjätte steget (6) utgörs av kodning av hela materialet och reliabilitetstest av hela processen (Watt Boolsen, 2007, s. 94–95). När kodningen upprepats till dess att koderna har god reliabilitet genomförs innehållsanalysen på hela materialet (steg 7). Jag analyserade materialet flera gånger och kände mig nöjd med kodernas reliabilitet. Då mina egna tolkningar skiljde sig åt litegrann de första två gångerna upprepades analysen tills jag var säker på den. Detta sätt att arbeta är alltid en del av kvalitativt arbete och kallas för att arbeta iterativt; att upprepa analysen tills resultaten är stabila (Lindgren, 2014a, s. 34).

De kategorier som har använts för analysen har fastställts utifrån de teoretiska utgångspunkter som de beskrivits ovan. Delar ur Andersons och Gellners teorier användes för att skapa ett analysverktyg bestående av tre huvudkategorier med tillhörande underkategorier. Själva analysen syftar till att i relation till analysverktyget och forskningsfrågorna undersöka hur dessa aspekter av nationalism tas i uttryck. Det teoretiska ramverket hjälper mig att identifiera de delar i texten som berör nation och nationalism och att klassificera dem. De delar av texten som innehåller något av relevans för mina forskningsfrågor kallas i denna uppsats för meningsbärande enheter (Malterud, 2009, s. 102). De meningsbärande enheterna kodas enligt det analysverktyg som beskrivits i arbetsmodellen. Exempelvis står det i nationalstatslagen ("Basic Law", 2018) att "[t]he State shall be open for jewish immigration, and for the ingathering of the exiles", vilket tyder på en föreställning om att gruppen judar världen över tillhör samma gemenskap och har kodats som ett uttryck för kategori 1a (se bilaga 1 för fullständig kodning). Därefter analyseras de meningsbärande enheternas likheter och skillnader i fråga om de uttryck som nationalismen och konstruktionen av nationalism tagit sig. Detta steg innefattar även en analys av nationalismens uttryck i relation till religions- och hegemoni-begreppen. Genom att jämföra de meningsbärande enheterna med varandra, både i relation till teorikonstruktionen och inneboende likheter och skillnader i hur varje kategori uttrycks i materialet kan vi urskilja de sätt på vilka nationalismen konstrueras i relation till religion.

3.2. Material

Det material som har analyserats i denna uppsats är lagtexten i Israels nyligen antagna nationalstatslag, kallad "Basic Nation Law", en artikel om det öppna brev till Benjamin Netanyahu som undertecknats av 180 författare, konstnärer och intellektuella samt två intervjuer med den israeliske författaren Amos Oz och en intervju med den israeliske författaren David Grossman. Den israeliska nationalstatslagen antogs den 19 juli 2018 (TT, 2018) och finns tillgänglig via Knessets officiella engelskspråkiga webbsida ("Basic Laws", 2018). Översättningen av lagen från hebreiska till engelska beskrivs på webbsidan som inofficiell och är utförd av Susan Hattis Rolef. Artikeln om det öppna brevet innehåller citat från det öppna brevet och lyfter fram det som berör nationalstatslagen. Det öppna brevet innehåller även kritik av andra lagar som inte är av intresse för denna uppsats. Intervjun med David Grossman är publicerad i tidningen The Guardian år 2016 och handlar i första hand om hans författarskap men berör även Israel och hur relationen till den israeliska staten påverkat hans författarskap (Freedland, 2016b). Den ena av intervjuerna med Amos Oz är från The Guardian 2016, medan den andra intervjun publicerades i DN, i november 2018, efter att lagen antagits. Även dessa intervjuer behandlar författarskapet och Israel, samt hur författarskapet påverkats av relationen till Israel (Freedland, 2016a; Shachar, 2018).

Intervjun med Amos Oz i The Guardian hittade jag efter att ha gjort en google-sökning på orden "Amos Oz nation state law". Intervjun i The Guardian med David Grossman fann jag efter att ha gjort en google-sökning på orden "David

Grossman nationalism”. Intervjun med Amos Oz som publicerades i DN hittade jag efter att ha gjort en google-sökning på orden ”Amos Oz Israel”.

3.2.1. Urval

Jag använder mig i denna studie av ett strategiskt urval, vilket innebär att materialet väljs ut för att kunna säga något som har relevans för frågeställningarna (Malterud, 2009, s. 56–57). Forskarens förförståelse, studiens frågeställningar och dess teoretiska referensram är avgörande för att bestämma vilket material som passar bäst. Genom att undvika insamling av material som inte har relevans för studien får jag mer tid att på djupet analysera relevant material. Att utföra en djupare analys på ett mindre material kan enligt Kirsti Malterud (2009, s 60) ofta vara en förutsättning för att en kvalitativ studies resultat kan överföras till andra miljöer. Detta då vi genom att analysera något på djupet kan nå kunskap om teorier och begrepp som skulle vara svårare att komma åt med ett bredare urval.

I praktiken har detta inneburit att jag utifrån mina frågeställningar och teorier valt ut texter som har relevans och variation. Utgångspunkten för studien kretsar kring den nyligen antagna israeliska nationalstatslagen. Tidningen ”The Times of Israel” har på sin webbsida en sökfunktion där jag skrev in ”nation-state law” och fann en artikel som handlade om att 180 författare, konstnärer och intellektuella hade skrivit ett öppet brev till Benjamin Netanyahu där de bland annat kritiserar nationalstatslagen. Jag tog vara på två av de författare som var förgrundsgestalter för publiceringen av brevet, Amos Oz och David Grossman och bestämde mig för att delvis omformulera syfte och frågeställningar till att fokusera på dessa författare.

3.3. Validitet

Validitet kan delas in i två huvudsakliga former, intern validitet och extern validitet (Harboe, 2013, s. 135). Den interna validiteten handlar om att det finns en överensstämmelse mellan problemformuleringen och de resterande delarna av undersökningen, att undersökningen är utformad för att besvara de frågor den säger sig besvara (Harboe, 2013, s. 136–137). Extern validitet handlar om att materialet har tolkats korrekt i relation till de aktörer som är involverade, att tolkningarna är rimliga utifrån materialet. Studier med god extern validitet ska till viss grad kunna generaliseras, eller åtminstone prövas i relation till andra situationer eller andra undersökningar. Mitt uppsåt är dock inte att generalisera resultaten utan att pröva teorierna.

Operationaliseringen av de teoretiska utgångspunkterna är av särskild vikt i en beskrivande analys och har därför fått stort utrymme. Studiens validitet är avhängig analysverktygets tydlighet och jag anser att de under arbetes gång har visat sig fungera väl och har gett mig möjlighet att besvara frågeställningarna. Då studien syftar till att analysera och beskriva ett fenomen uttryckt har den utformats just med tanke på detta, och jag gör inga anspråk på att förklara något annat än just det som frågeställningarna gör gällande.

En genomgående transparens vad gäller studiens utformning och upplägg är nödvändigt för att studien ska kunna upprepas och därmed avgöra dess intersubjektivitet (Esaiasson m.fl., 2012, s. 25). För att kunna testa studiens upprepbarhet måste alla delar av studien beskrivas på ett gediget sätt så att en annan person kan genomföra samma studie igen och nå samma eller liknande resultat.

Kapitel 4 Resultat och Analys

4.1. Resultat

Denna studie har sin utgångspunkt i en övergripande frågeställning som besvaras med hjälp av fyra delfrågeställningar (se avsnitt 1.2). Svaren på respektive frågeställning kommer i möjligaste mån besvaras nedan i samma ordning som de ställts i avsnitt 1.2.

4.1.1 Uttryck för nationalism i Israels nationalstatslag

Nationalism är tätt förknippad med skapandet av föreställningen om en nation. Dessa föreställningar uttrycks i nationalstatslagen genom formuleringar om det judiska folkets koppling till staten Israel och det judiska folkets rätt till självbestämmande, vilket vävs samman med judarnas gemensamma historia. Det står exempelvis att "[t]he state of Israel is the nation state of the Jewish people, in which it realizes its natural, cultural, religious and historical right to self-determination" ("Basic Laws", 2018). Citatet ovan talar om staten Israel som det judiska folkets nationalstat; ett ställningstagande för idén om att nationens och statens gränser bör sammanfalla. Staten ska enligt lagen aktivt arbeta för att uppfylla den nationalistiska principen, genom att stärka judiska bosättningar i Israel och genom att öppna upp för judisk invandring till Israel (se bilaga 1, 3a3, 3a5). Lagstiftarna tycks även se det som ett problem att staten inte innefattar världens alla judar i och med ansatsen att samla judarna i Israel.

I lagen framgår även att staten använder sig av utvalda kulturella artefakter och symboler för att knyta an till en det judiska folket. Davidsstjärnan och Menorahn (den sjuarmade ljusstaken), blir officiella symboler för staten (se bilaga 1, 2d1, 2d2).

4.1.2 Legitimering av nationalism i relation till religion

Staten legitimerar nationalism genom att ta på sig ansvaret för det judiska folket och bevarandet av den judiska religionen och kulturen i substantiell bemärkelse. "The state shall act to preserve the cultural, historical, and religious heritage of the Jewish people among Jews in the diaspora" ("Basic Law", 2018). Det finns i lagen tydliga kopplingar till judisk historieskrivning och religiösa berättelser/myter som hör judendomen till. Det står till exempel att "[t]he land of Israel is the historical homeland of the Jewish people, in which the state of Israel was established" ("Basic Laws", 2018). I lagen framgår det även att staten använder sig av judiska

religiösa symboler för att på så vis reproducera idén om att staten och det judiska folket hör ihop (se bilaga 1, 2d1, 2d2). Staten använder sig av judendomens innehållsmässiga karaktär (symboler) för att ge religionen en social funktion som sammanbindande kitt för det judiska folket.

4.1.3 Ifrågasättandet av nationalstatslagen

Kritiken av lagen innehåller både kritik av nationalism och kritik av att lagen enligt Amos Oz, David Grossman och övriga undertecknare av det öppna brevet splittrar det judiska folket. Ett av skälen som ges till varför lagen bör avskaffas är att den skadar relationen mellan judar i Israel och USA. I det öppna brevet står det att Netanyahu har skadat "the relations between Israel and American Jewry" (JTA, 2018). Lagen kritiserar alltså för att den splittrar den judiska nationen, en kritik som samtidigt reproducerar föreställningen om nationen.

I det öppna brevet till Netanyahu kan vi läsa att lagen bör avskaffas för att den "[d]iscriminates against the Arabs, the Druze and the Bedouin, and undermines the coexistence of the Jewish majority in Israel with its minorities" (JTA, 2018). Lagen kritiserar alltså även för att den försvårar samexistensen mellan olika etniska grupper inom staten Israel, en kritik av idén att den politiska och nationella enheten måste överensstämma.

4.1.4 Uttryck för nationalism bland nationalstatslagens kritiker

Att den judiska nationen föreställs som en gemenskap, trots att dess medlemmar knappt har träffat en bråkdel av dem, framgår på flera sätt i materialet. Amos Oz reproducerar denna idé bland annat genom att hävda Jesus judiskhet (se bilaga 1a4) och därigenom göra honom en del av den judiska gemenskapen, en gemenskap han själv tillhör. Dessa två människor, vars liv skiljs åt av 2000 år, kan ändå dela nationell identitet. Även David Grossman ger uttryck för idén om den nationella gemenskapen när han säger att "[i]t turns Israelis into a nation of victims, he says, helpless before their fate" (Freedland, 2016b)". Israelerna som grupp agerar och känner på ett visst sätt, de känner det tillsammans och på så vis blir föreställningen om en gemenskap tydlig.

Den judiska gemenskapen ses även som begränsad i och med att den urskiljs och ställs i relation till andra nationer. Både David Grossman och Amos Oz ger uttryck för detta när de placerar in den judiska nationen i en kontext där den måste förhålla sig till andra nationer och folkgrupper. Amos Oz säger exempelvis att "[t]he new Testament would have felt like forbidden territory, a place nice Jewish boys feared to tread" (Freedland, 2016a). Distinktionen mellan olika religiösa grupper blir tydlig, en judisk pojke känner att han måste hålla sig undan det nya testamentet eftersom det är en text som tillhör en annan grupp. Gränserna mellan grupperna påverkar medlemmarnas val och reproducerar även föreställningen om den egna gruppens särskildhet. David Grossman talar i intervjun i The Guardian om sin förhoppning att de inte ska behöva vara i konflikt med sina grannar i ytter-

ligare 50 år (Freedland, 2016b). Föreställningen om distinkta grupper finns även i det uttalandet, en idé om ”vi och dem”.

Det framgår även i en av intervjuerna med Amos Oz att nationens suveränitet bör ses som en självklarhet (se bilaga 1, 1c1). Han menar att Israel har rätt att existera eftersom varje nation har rätt till suveränitet och självbestämmande. Oavsett vad staten gör sig skyldig till har den nationella enheten ändå en grundläggande rätt till denna suveränitet. Slutligen knyts även idéerna om den judiska nationen samman med föreställningen om en gemensam judisk historia. Det är tydligt att författarna uppfattar den judiska historien som något de själva är delaktiga i på ett sätt som knyter dem samman med världens alla judar, både de som lever idag och de som levt genom historien. Amos Oz säger bland annat att judarna i tvåtusen år inte kände ”till någon annan fysisk kraft än den som satt i kappen som pryglade oss” (Shachar, 2018). Även David Grossman luftar liknande tankar när han diskuterar huruvida den judiska historien har tagit en vändning i och med etableringen av Israel och förtrycket av palestinierna (se bilaga 1, 1d11, 1d12). David Grossman anser inte att en så enkel analys är giltig, men bekräftar idén om att det finns en gemensam judisk historia nationens alla medlemmar är en del av.

Den nationalistiska principen får sitt uttryck främst genom Amos Oz resonemang kring uppdelning av historiska Palestina i två stater (se bilaga 1, 2a1). Principen kan uppfyllas om de två folken får varsin stat att leva i. Amos Oz ger även uttryck för nationalistiska idéer när han resonerar kring att lagen är onödig. ”Den är onödig därför att ingen med ögon i skallen – jude, arab eller turist – kan vistas i Israel i fem minuter utan att inse att detta är judarnas stat. Att det är judarnas språk, kultur och religion som dominerar” (Shachar, 2018). Han säger att lagen inte behövs då Israel redan är en judisk stat, därmed är den nationalistiska principen i stort sett redan uppfylld.

Amos Oz och David Grossman ger dock framförallt uttryck för nationalism när de kritiserar idén om en multinationell stat i Israel. Enligt denna studies definition av nationalism är det en kränkning av den nationalistiska principen om en stat innefattar andra nationer än den egna. Amos Oz berättar i intervjun om när han var i Skandinavien och fick en fråga om enstatslösningen (se bilaga 1, 3b6). Amos Oz påpekar att Sverige och Norge är uppdelat i två stater och menar att det är hyckleri att kräva en enda stat i historiska Palestina. Även om de militära konflikterna lyfts som en viktig orsak till svårigheten med att leva tillsammans, är etniska faktorer enligt Amos Oz förutsättningar för att kunna leva i samma politiska enhet. Att olika nationella enheter ska kunna leva inom samma politiska enhet ses som en omöjlig dröm. Detsamma framgår när David Grossman säger att ”a binational state is a very lofty idea” (Freedland, 2016b). Oavsett vad han själv tycker vore bra tror han inte att det skulle fungera, det är en ädel idé men inget som fungerar i praktiken.

4.2. Analys

I följande avsnitt kommer analysen presenteras. Kapitlet börjar med redovisning av kategori 1, nationen, sedan (2) nationalism och slutligen (3) kränkning av den

nationalistiska principen. Hur dessa kategorier förhåller sig till religion och hegemoni redovisas kontinuerligt.

4.2.1 Konstruerandet av nationen

Nationen – som den har definierats i denna uppsats – är en föreställd gemenskap, vilken av dess medlemmar ses som begränsad och suverän (Anderson, 1992, s. 21). Medlemmarna upplever att gemenskapen har en gemensam uråldrig historia vilken de själva är del av (Anderson, 1992, s. 25, 37).

Denna studie visar att nationalismens idéer reproduceras även av nationalstatslagens kritiker. Föreställningar om nationen och nationalismen uttrycks på ett sätt som tyder på att nationalismen har en slags hegemonisk karaktär. Nationalismen är allomfattande och en så självklar del av hur vi ser på världen att det tycks vara nästintill omöjligt att undvika att reproducera dess tankegods. Åsikter och värderingar som är mycket politiskt laddade förutsätts utan att diskuteras eller problematiseras, de ses snarare som absoluta sanningar än som åsikter. Se exempelvis när Amos Oz säger: ”I tvåtusen år kände vi inte till någon annan fysisk kraft än den som satt i kätten som pryglade oss” (Shachar, 2018). Han förutsätter att judarna känner sig så pass delaktiga i sin gemensamma historia att de nästan känner sig som del av samma kropp. Att det förhåller sig på detta sätt uttrycks som en självklarhet, inte som en politiskt laddad föreställning.

I de texter som har varit föremål för analys uttrycktes föreställningar om nationen på ett sätt som förutsatte dess existens utan motivering eller förklaring. Detsamma gällde föreställningen om att nationens medlemmar är del av en uråldrig historia; att medlemmar av nationen idag och för flera tusen år sedan delar historia och tillhör ”samma” etniska grupp. Föreställningen om nationen som begränsad och suverän uttrycktes, precis som nationens existens, som premisser vilka ses så självklara att de inte behöver förklaras. På så vis menar jag att dessa uttryck hade en hegemonisk karaktär, föreställningen om nationen ses inte som en politiskt laddad åsikt utan som en självklar objektiv sanning.

I fråga om nationen som en föreställd gemenskap, fokuserade jag utifrån mina teoretiska utgångspunkter på idén om att judar och/eller israeler som grupp har saker gemensamt samt huruvida de uppfattar att de tillhör en gemenskap som inbefattar en enorm mängd människor som de aldrig har träffat och aldrig kommer att träffa. Exempelvis säger David Grossman (Freedland, 2016b) att ”Israelis always say” och att ”It turns Israelis into a nation of victims [...] helpless before their fate”. Amos Oz ger uttryck för liknande tankar när han diskuterar Jesus judiskhet, han säger att ”Jesus was born a jew and he died a jew” (Freedland, 2016a).

Det framgår även i det öppna brevet till Benjamin Netanyahu att det judiska folket ses som en gemenskap när författarna skriver att lagen skapar ”a rift between Israeli society and American Jewry” (JTA, 2018). Judar på varsin sida om Atlanten ingår i en gemenskap på grund av deras etniska, nationella, religiösa tillhörighet. Även i själva nationalstatslagen framkommer att det judiska folket ses som en gemenskap, och även judar som inte är medborgare i Israel tillhör gemenskapen. Det står bland annat att “The State shall act to preserve the cultural, historical and

religious heritage of the jewish people among Jews in the diaspora” (“Basic Laws”, 2018).

Nationen ses som begränsad, på så vis att den inte kan innefatta alla jordens människor. Bortom den egna nationen finns andra nationer och folkgrupper. Både Amos Oz och David Grossman gav uttryck för föreställningen om nationens begränsning, genom att placera den judiska nationen bland andra nationer. Amos Oz beskriver sin önskan att ”The people of Israel be a light unto the nations” (Freedland, 2016a). David Grossman ger uttryck för förhoppningen ”[t]hat we are not doomed to continue to fight with our neighbours for another 50 years” (Freedland, 2016b), vilket liksom Amos Oz uttalanden visar på förutsättningen att det bortom den israeliska och judiska nationen finns andra nationer som man kan vara i konflikt med, eller leva fredligt vid sidan av.

Nationens suveränitet; rätten för nationen att utöva självbestämmande, gavs också uttryck för i materialet som analyserats. I nationalstatslagen kan vi läsa att det judiska folket har rätt till självbestämmande över den israeliska staten (se bilaga 1, 1c2), och i en av intervjuerna med Amos Oz framgår det att han tycker att varje folk har rätt till en stat, oavsett situation (se bilaga 1, 1c1). Detta visar på idén om att nationen som grupp har en grundläggande rätt till självbestämmande. Den institution som kan tillhandahålla en etnisk grupp någon form av självbestämmande är staten, därför fokuseras idén om suveränitet på att nationen har rätt till en stat vilken de gemensamt bestämmer över. Denna rättighet består oavsett situation.

Att nationens medlemmar ser sig själva som del i en uråldrig och kontinuerlig historia tycks vara en mycket central del i konstruerandet av nationen, utifrån min analys. Den judiska historien eller det judiska folkets historia, ”vår historia”, refereras oftast till just som om judarna har EN gemensam, sammanhängande historia. Amos Oz säger i intervjun med DN bland annat att ”[d]e bästa perioderna i den judiska historien är de som genomsyrats av tvekan och ovisshet” (Shachar, 2018) och att ”[i] tvåtusen år kände vi inte till någon annan fysisk kraft än den som satt i kappen som pryglade oss”. Den gemensamma judiska historien delas av alla medlemmar av nationen, ärr från tusentals år tillbaka kan sitta kvar eftersom medlemmarna nästan ser sig som del av en och samma kropp. I nationalstatslagen står det skrivet att ”[t]he land of Israel is the historical homeland of the jewish people, in which the state of Israel was established” (“Basic Laws”, 2018), ett uttryck för att denna gemensamma historia delas av alla medlemmar av det judiska folket. Den gemensamma historien används för att legitimera en mycket stor grupp människors rätt till ett visst territorium.

4.2.2 Konstruerandet av nationalismen

Den nationalistiska grundprincipen, att den nationella och politiska enheten överensstämmer, uttrycktes dels i åsikter om att Israel bör vara en stat för det judiska folket, men även i uppfattningen att den *de facto* är det judiska folkets stat. Att nationen och staten bör överensstämman menar jag framgår när journalisten som intervjuar Amos Oz skriver att ”Oz was advocating the partition of historical Palestine into two states – Israel and Palestine – alongside each other” (Freedland, 2016a). Uppdelningen av landet i två delar syftar utifrån denna studies teoretiska

utgångspunkter till att säkerställa att folken skiljs åt så att statens gränser sammanfaller med de nationella gränserna. Att Israel är det judiska folkets nationalstat uttrycks tydligast i nationalstatslagen, men även av Amos Oz i intervjun med DN. I lagen kan vi läsa att "[t]he state Israel is the nation state of the jewish people". Men i sin kritik av lagen säger Amos Oz att lagen inte behövs för att detta är en självklarhet (se bilaga 1, 2a3). Den nationalistiska grundprincipen tycks vara i grund och botten accepterad, Israel är judarnas stat och bör fortsätta vara det.

Nationalismen konstrueras dock inte helt utan att kritiseras. Ytterligare en komponent i mitt analysverktyg är det känslomässiga engagemanget kring nationalismens grundprincip. Det känslomässiga engagemanget kan gälla både de som vill uppfylla principen, och de som är starkt emot den. I mitt material har jag sett både känslomässigt engagemang som är positivt och negativt inställd till nationalismen. I det öppna brevet till Netanyahu kan vi läsa om de 180 medskribenternas "shock and dismay in light of the recent laws passed by the Israeli Knesset under your leadership" (JTA, 2018). Vidare skriver de att "[w]e demand the immediate abolishment of the nation-state law", eftersom lagen "[d]iscriminates against the Arabs, the Druze and the Bedouin, and undermines the coexistence of the Jewish majority in Israel with its minorities". I det här fallet uppfattar jag att de som kritiserar nationalismens grundläggande princip, då de anser att judar och andra minoriteter måste kunna leva sida vid sida i Israel. Ett känslomässigt engagemang som är positivt inställd till nationalismens grundprincip kan vi se i intervjuerna med Amos Oz och David Grossman där de lyfter fram en uppfattning om att judar eller folkgrupper i allmänhet har en längtan eller en vilja i förhållande till nationalism. David Grossman ifrågasätter huruvida "they will accept the idea that there will be total equality between the Israelis and Palestinians in one political entity?" (Freedland, 2016b). Han tror helt enkelt inte att de två grupperna rent känslomässigt kan acceptera ett brott mot den nationalistiska principen. I intervjun i The Guardian med Amos Oz skriver journalisten om hans litterära utforskande av "the jewish longing for a homeland" (Freedland, 2016a), vilket är ett exempel på det känslomässiga engagemanget för den nationalistiska principen.

Utifrån det positiva känslomässiga engagemanget föds nationalistiska rörelser, rörelser som syftar till att uppfylla den nationalistiska principen. Ett intressant fynd i analysen av materialet var att meningsbärande enheter vilka kunde kodas som uttryck för nationalistiska rörelser, endast kunde återfinnas i nationalstatslagen. I den nya lagtexten står det uttryckligen om statens ambitioner att uppfylla den nationalistiska principen, genom att stärka banden mellan judar världen över och Israel, samt genom att uppmuntra judisk invandring till Israel. Staten ska enligt lagen vara "open for jewish immigration, and for the ingathering of the exiles" ("Basic Laws", 2018) samt agera för att säkerställa alla medlemmar av det judiska folkets säkerhet (se bilaga 1, 2c1). Den israeliska staten syftar till att aktivt arbeta för att uppnå den nationalistiska principen, det är nu del av grundlagen. Genom statens sammankoppling med judendomen söker den använda sig av den ideologiska makt som enligt Mann (1986) syftar till att få folk att tro att mänskliga problem kan lösas med hjälp av en helig auktoritet. Religionen fyller funktionen att ena det judiska folket och legitimera statens nationalistiska ambitioner.

Slutligen rättfärdigas nationalismen med hjälp av ett selektivt användande av kulturella artefakter, i syfte att dels binda samman en grupp av människor kring dessa

artefakter och dels att koppla ihop gruppen med staten. Även på denna punkt är det i nationalstatslagen som vi finner dessa uttryck. Den israeliska staten knyter sig samman med en mängd religiösa symboler och kulturella uttryck som har anknytning till judendomen (se bilaga 1, 2d1, 2d2, 2d5). Staten använder sig av specifikt utvalda judiska symboler för att anknyta till idén om Israel som judarnas stat. Judendomens religiösa innehåll används för att legitimera den ideologiska makt som religioner utifrån ett funktionellt perspektiv kan utgöra.

4.2.3 De sätt på vilka nationalismens principer kränks

Nationalismens grundprincip kan kränkas på tre sätt. För det första genom att staten misslyckas att innefatta nationens alla medlemmar. I materialet har det framkommit att staten Israel misslyckas med att innefatta alla medlemmar av det judiska folket. Vi kan till exempel se detta i hur författarna av det öppna brevet till Benjamin Netanyahu skriver att "[y]ou have harmed the relations between Israel and American Jewry" (JTA, 2018), ett tecken på att det judiska folket är spritt utanför Israel, och att ytterligare splittring vore dåligt. I och med att det står i nationalstatslagen att "[t]he state shall be open for Jewish immigration, and for the Ingathering of the exiles", tycks det även där finnas en uppfattning om att splittringen av det judiska folket är ett problem och något som behöver åtgärdas.

För det andra kan nationalismens grundprincip kränkas genom att staten även innefattar människor som inte tillhör nationen. Detta tar sig i materialet främst i uttryck genom uttalanden om att multinationella stater inte "fungerar", eller att judar och araber inte kan leva sida vid sida med varandra efter alla år av konflikt. Amos Oz säger exempelvis att "få multinationella enheter har visat sig hållbara" (Shachar, 2018). Författarna tycks anse att det i grunden är svårt att få en stat att fungera om den inte präglas av i huvudsak en etnisk grupp.

Avslutningsvis finns det ett exempel från mitt material då jag fann tecken på att nationalismens princip kränktes både genom att staten inte innefattade alla medlemmar av nationen och att den innefattade främlingar. Detta när Amos Oz pratar om sin upplevelse som judisk palestiner 1945 (se bilaga 1, 3c1). Amos Oz levde vid den här tidpunkten som jude i en stat som innefattade många andra etniska grupper och hans egna nation var spridd över världen, även om han själv kanske inte upplevde det som en kränkning, observerade han att det fanns en känsla av uppgivenhet bland judarna i hans närhet. Uppgivenheten tycks delvis bero på just denna kränkning av den nationalistiska principen, att den judiska nationen var spridd över hela världen.

4.3. Slutsatser

Denna studie har utgått ifrån följande övergripande frågeställning: hur konstrueras nationalism i relation till religion i debatten kring den nya nationalstatslagen och Israel-Palestina-konflikten? Denna fråga besvarades med hjälp av fyra delfrågor som löd: (1) Vilka uttryck för nationalism kan vi finna i Israels nationalstatslag? (2) Hur legitimeras nationalism i relation till religion i Israels nationalstatslag?

- (3) På vilka sätt ifrågasätts den nya nationalstatslagen av Amos Oz, David Grossman samt övriga undertecknare av det öppna brevet till Benjamin Netanyahu?
- (4) Vilka uttryck för nationalism kan vi finna i uttalandena från Amos Oz, David Grossman samt övriga undertecknare av det öppna brevet till Benjamin Netanyahu?

Resultatet av denna studie har visat att nationalistiska uttryck kommer fram mycket tydligt i nationalstatslagen (1). Beskrivningarna av staten som en nationalstat för det judiska folket samt statens koppling till judar världen över visar på detta. Religionen (2) används i lagen för att legitimera nationalismen genom att den religiösa gruppen judar och dess tillhörande kulturella artefakter erhålls särskilt skydd av staten. Lagen (3) ifrågasätts både för att den splittrar det judiska folket och för att den diskriminerar minoriteter. Kritiken innehåller alltså både avståndstagande mot nationalism och reproducering av dess idéer. Författarna (4) David Grossman och Amos Oz samt de övriga som skrev under det öppna brevet till Netanyahu ger även de uttryck för nationalism. Föreställningen om den judiska nationen som en suverän och begränsad gemenskap, vars medlemmar delar en gemensam historia är levande i deras föreställningsvärldar. Även om de har en genuin vilja att göra saker bättre för världens alla folk, finns det en skepsis gentemot multinationella stater och de ger uttryck för att människor har det lättare och får det bättre om nationen och statens gränser sammanfaller.

Det som har varit mest intressant för mig under studiens gång har varit insikten om hur föreställningen om nationen och nationalistiska idéer reproduceras även av de som kritiserar nationalistisk högerpolitik. Nationalistiska idéer och föreställningen om nationen förutsätts och underförstås även av de som till viss del ser med förfäran på en nationalistisk utveckling som fokuserar på folks olikheter och hetsar till konflikter. Även nationalismens kritiker reproducerar dess föreställningar, vilka tycks ha en nästintill hegemonisk karaktär. Nationalismen och föreställningen om nationen förefaller omöjliga att undvika. Detta bör sättas i den kontext som författarnas uttalanden befinner sig i. Alla intervjuer är inte genomförda i relation till nationalstatslagen utan deras uttalanden befinner sig i ett större sammanhang där Israel och Palestinas varande och icke-varande diskuteras. Många av deras uttalanden tycks dock visa på att nationalistiska föreställningar ligger till grund för deras världsuppfattning. Som Benedict Anderson (1992, s. 21) skriver har nationalismen blivit en så dominerande kraft i världen de senaste århundraden att dess grundläggande principer kan tyckas oundvikliga.

Kapitel 5 Diskussion

I detta kapitel kommer uppsatsen diskuteras och reflekteras kring utifrån ett fåtal synvinklar. Studiens teoretiska, metodiska och empiriska utgångspunkter kommer att problematiseras utifrån hur arbetet har genomförts och hur det kunde ha förbättrats. Undersökningens eventuella bidrag kommer även att diskuteras och reflekteras kring.

5.1. Teoretisk reflektion

Att använda sig av två olika typer av religionsdefinitioner har varit viktigt för att kunna åskådliggöra de olika sidorna av hur religionen och nationalismen kopplas samman. Spiros och Manns definitioner har varit användbara för att se hur religionens innehåll används för att ge den en eller flera sociala funktioner. Gramscis hegemoni-begrepp har använts för att belysa det subtila sätt som nationalismens föreställningar uttrycks och förutsätts utan att de uppfattas som de subjektiva politiska värderingar de är. Det kan vara problematiskt att i en beskrivande undersökning med deduktiv ansats utgå från normativa teorier, teorier som handlar om hur maktordningar reproduceras. Det finns en risk att analysen endast bekräftar de normativa utgångspunkterna då det kan vara svårt att falsifiera denna typ av teorier. Analysen har varit beskrivande och kan kritiserats för att dess utgångspunkter är politiskt laddade. Jag menar dock att det har varit värdefullt att använda mig av dessa teorier då de syftar till att ge ytterligare synvinklar kring sättet på vilket nationalismen kan konstrueras.

Andersons (1992) teoretiska beskrivning av nationen är mycket gedigen och fångar i min mening upp de centrala delarna av hur fenomenet föreställs. Att ha en tydlig definition av nationen är viktigt för att kunna säga något om nationalism. Det som gör Andersons definition särskilt användbar är inriktningen på nationen som en föreställning. Han gör en poäng av att nationen – liksom andra föreställda gemenskaper – inte är en ”riktig” gemenskap, just eftersom dessa människor faktiskt inte känner varandra eller har någon som helst kontakt med de flesta människor som tillhör gemenskapen. Därmed blir idén om ett ”vi” mycket tydlig, det är en föreställning utan egentlig empirisk grund.

Gellners (1997) teori om nationalism är användbar som grund för ett analysverktyg eftersom den är strikt logiskt utformad. Från den nationalistiska principen, till de andra delarna av teorin finns en logisk röd tråd som gör teorin lättförståelig och användbar. Teorin innehåller både en tydlig definition av nationalismen och olika sätt på vilka vi kan finna uttryck för nationalismen, dels genom en definition av hur nationalismens principer kränks, och hur nationalistiska rörelser använder sig av kulturella artefakter för att få legitimitet.

Jag valde att använda mig av båda dessa teorier eftersom jag upplevde att båda teorierna hade brister. Anderson ger ingen tydlig definition av nationalism eftersom han anser att det finns så många olika inriktningar inom nationalismen att det inte går att definiera en nationalism. Av detta skäl vände jag mig till Gellner för en definition av nationalism.

Gellners definition av nationalism är tydlig, men när det kommer till nationen upplever jag att teorin har brister. Han uppger två möjliga definitioner av nationen som inte är tillräckligt utförliga för att kunna användas i en studie som denna. Han lägger heller ingen vikt vid nationen som en föreställd gemenskap, och då syftet med denna studie var att undersöka konstruktionen av nationalism och dess uttryck ser jag Gellners definitioner i detta fall som otillräckliga.

Det jag utifrån mina slutsatser skulle uppskatta som en vidareutveckling av båda dessa teorier är ett resonemang kring nationalismens hegemoniska karaktär. Uttrycken för nationalism kan i många fall vara mer subtila än vad deras teorier gör gällande, då underliggande maktordningar tas i beaktning. Att nationalistiska föreställningar ofta tycks förutsättas utan särskild reflektion tyder på behovet av ett resonemang kring detta.

5.2. Metodisk reflektion

Jag har arbetat deduktivt med kvalitativ innehållsanalys. Analysen har varit beskrivande i syfte att ge en bild av nationalismens uttryck i relation till religion. Jag anser att det har gått bra att arbeta deduktivt eftersom jag hade teorier och ett analysverktyg som gick att utgå från i analysen. Det hade kunnat vara intressant att arbeta induktivt kring ämnet, men jag valde att arbeta deduktivt eftersom jag har ett personligt intresse för invecklade teorier om samhällets utveckling och påverkan på människan. Men ett induktivt tillvägagångssätt hade kunnat leda till ett teoriutvecklande som denna uppsats inte har syftat till. Hade jag arbetat induktivt kring nationalism och religion hade jag förmodligen även arbetat med annat material, men jag tror att ett sådant arbete skulle kunna ge en större frihet och möjlighet att utveckla nya tankar kring nationalism, istället för att förhålla sig till en ganska snäv ram, vilket var fallet denna gång. Detta är särskilt relevant med tanke på ovan diskussion om teoriernas normativa anslag. Ett induktivt arbete skulle kunna möjliggöra en friare tolkning av materialet.

Kvalitativ innehållsanalys är ett metodval som jag är nöjd med, det handlar framförallt om en gedigen kodning utifrån mina teorier och forskningsfrågor. Eftersom jag har arbetat deduktivt har mitt analysverktyg varit mycket centralt för utförandet av studien. Av detta skäl ligger tyngdpunkten på beskrivningen av fenomenen i relation till analysvertyget.

5.3 Empirisk reflektion

I detta avsnitt diskuteras studiens resultat i relation till den tidigare forskning som redogjordes för i avsnitt 2.1.

Netanel Fisher (2013) har i sin undersökning kommit fram till att eftersom den judiska nationen konstrueras med hjälp av religion går det att ta reda på hur den israeliska staten ser på nationen genom att undersöka regler för konvertering. Beroende på vilka modeller för konvertering som används kan vi ta reda på hur staten ser på den judiska nationen, vilka som tillhör den och inte. Om konverteringen är religiös eller inte avgör om staten anser att religionen är en central komponent i nationen. Att staten har intresse av vilka som tillhör religionen har att göra med att nationen har en religiös definition. Även om jag själv inte har undersökt konvertering framgår det även av min undersökning att statens intresse för religion tycks komma från dess intresse för den etniska gruppen judar.

Ran Halévi skriver om religionens sociala funktion, att religionen används för att förena Israel under en kollektiv identitet (Halévi, 2007). I denna studie har jag lyft fram hur den israeliska staten i nationalstatslagen lyfter fram kulturella artefakter för att legitimera ett nationsbygge baserat på en religiös definition av nationen. Det finns ett aktivt uppsåt att förena det judiska folket, dels rent fysiskt i Israel och dels föreställningsmässigt, som en etnisk grupp med en gemensam identitet.

Uri Ram har undersökt hur det kommer sig att Israel inte lyckas med att vara en sekulär stat (Ram, 2008). Han menar att eftersom nationen som befolkar Israel definieras i religiösa termer, som en stat för det judiska folket, är det oundvikligt att staten får en religiös karaktär så länge den har en nationalistisk ambition. Eftersom nationen definieras utifrån religionen används den för att dra nationens gränser. I min undersökning har religionens substantiella och funktionella karaktär funnits med i och med hänvisningar till judendomen och det judiska folket. Min analys pekar på religionens funktion vad gäller gränsdragning och konstruerandet av en specifik folkgrupp. Religionens sociala funktion, vilken Ram, Halévi och Fischer skriver om, har i min uppsats belysts från ytterligare en vinkel.

5.4 Bidrag

Jag menar att sammanfogandet av delar ur Andersons och Gellners teorier och skapandet av ett sammanhängande analysverktyg är ett intressant bidrag som skulle kunna prövas vidare. En större analys av konstruktionen av nationen och nationalismen utifrån en syntes av dessa teorier vore intressant. Hur nationalismens konstruktion påverkas utav religionen, och hur dess substantiella och funktionella aspekter samverkar i denna process är också relevant för vidare studier.

Det har även varit relevant att kasta ljus över diskussionen om den nya nationalstatslagen utifrån dessa teoretiska perspektiv. Lagen antogs i somras och är av intresse för studier av nationalism eftersom den är ett konkret exempel på när föreställningar om nationen och nationalism kan genomsyra en stat.

5.5 Avslutande reflektioner

En analys av föreställningen om nationen och nationalismen utifrån dessa teoretiska utgångspunkter skulle möjligtvis kunna vara utgångspunkt för en större studie kring uppfattningen om nationen och dess konstruerande. Huruvida nationen och nationalismen har en hegemonisk karaktär och på vilka sätt religion används för att konstruera dessa idéer skulle kunna vara fokus för mer omfattande studier. Hur religionens innehåll används för att ge den vissa sociala funktioner, såsom att ena ett folk är av intresse för vidare studier. Dessa perspektiv är mycket viktiga för nuvarande och blivande lärare som ska undervisa om dessa frågor, att ha kunskap om hur nationalism tas i uttryck, att känna till dess grundläggande uttryck och hur religion används för att legitimera den.

Sammanfattning

Syftet med denna uppsats har varit att undersöka konstruktionen och legitimeringen av nationalism i den nyligen antagna israeliska nationalstatslagen samt debatten kring nationalism i Israel. Jag har undersökt nationalismens uttryck och legitimering i relation till religion för att bidra med kunskap om hur nationalism kan konstrueras. Som religionslärare är det mycket viktigt att ha kunskap om hur religionen används i olika syften och hur konstruktionen av nationalism, som har en central roll i de flesta moderna samhällen, kan använda sig av religion för att nå legitimitet. Att känna till de underliggande föreställningar som konstruerar ett ”vi-och-dem-tänk” är av särskild vikt för lärare som ska möta de elever som oundvikligen upplever sig tillhöra nationer.

Jag har utfört en kvalitativ innehållsanalys i syfte att undersöka nationalismens uttryck. Analysen har varit beskrivande och har syftat till att kategorisera och redogöra för fenomenets uttryck. De teoretiska utgångspunkterna har varit en sammanfogning av Andersons och Gellners teorier om nationalism. Andersons definition av nationen och Gellners definition av nationalism har använts för att skapa ett sammanhängande analysverktyg. I och med studiens deduktiva ansats har detta analysverktyg varit analysens stomme. Två definitioner av religion samt Antonio Gramscis hegemoni-begrepp används som komplement för att åskådliggöra nationalismens karaktär. Studiens huvudsakliga slutsats är att föreställningen om nationen och konstruerandet av nationalismen i relation till religion – i denna specifika kontext – ges en hegemonisk, social och symbolisk funktion och uttryck. Nationalismens idéer förutsätts utan att i grunden ifrågasättas. På så vis ses nationens existens är en självklarhet som inte behöver rättfärdigas eller förklaras.

Referenser

- Ahrne, G., & Svensson, P. (Red.). (2011). *Handbok i kvalitativa metoder* (1. uppl). Malmö: Liber.
- Anderson, B. R. O. (1992). *Den föreställda gemenskapen: reflexioner kring nationalismens ursprung och spridning*. (S.-E. Torhell, Övers.). Göteborg: Daidalos.
- APN. (2011, oktober 11). Amos Oz and David Grossman: "Take part in the fight over Israel's future, over Israel's soul". Hämtad 23 november 2018, från <https://peacenow.org:443/entry.php?id=2098>
- Basic Laws. (u.å.). Hämtad 22 november 2018, från https://knesset.gov.il/description/eng/eng_mimshal_yesod.htm
- Dickson, C. (2018, juli 30). Israeliska författare fördömer ny lag - Kulturnytt i P1. Hämtad 20 november 2018, från <https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=478&artikel=7010259>
- Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., & Wängnerud, L. (Red.). (2012). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad* (4., [rev.] uppl). Stockholm: Norstedts juridik.
- Fisher, N. (2013). A Jewish State? Controversial Conversions and the Dispute Over Israel's Jewish Character. *Contemporary Jewry; New Brunswick*, 33(3), 217–240. <http://dx.doi.org.ezproxy.its.uu.se/10.1007/s12397-013-9108-4>
- Freedland, J. (2016a, september 23). Amos Oz: 'I love Israel, but I don't like it very much'. *The Guardian*. Hämtad från

<https://www.theguardian.com/books/2016/sep/23/amos-oz-i-love-israel-bit-i-dont-like-it-very-much-interview>

Freedland, J. (2016b, november 26). David Grossman: 'You have to act against the gravity of grief – to decide you won't fall'. *The Guardian*. Hämtad från <https://www.theguardian.com/books/2016/nov/26/david-grossman-interview-you-have-to-act-against-the-gravity-of-grief>

Gellner, E. (1997). *Stat, nation, nationalism*. (H. Dalén, Övers.). Nora: Nya Doxa.

Halévi, R. (2007). The Elusive Idea of the Nation: Israel in the Mirror of Modernity. *Journal of Israeli History*, 26(2), 137–156.

<https://doi.org/10.1080/13531040701552082>

Harboe, T. (2013). *Grundläggande metod: den samhällsvetenskapliga uppsatsen* (1. uppl). Malmö: Gleerup.

JTA. (2018, juli 29). 180 artists, authors, intellectuals call for cancellation of nation-state law. Hämtad 04 december 2018, från

<https://www.timesofisrael.com/180-artists-authors-intellectuals-call-for-cancellation-of-nation-state-law/>

Malterud, K. (2009). *Kvalitativa metoder i medicinsk forskning: en introduktion*. (M. Midenstrand, Övers.) (2. uppl). Lund: Studentlitteratur.

Ram, U. (2008). Why Secularism Fails? Secular Nationalism and Religious Revivalism in Israel. *International Journal of Politics, Culture, and Society; New York*, 21(1–4), 57–73.

<http://dx.doi.org.ezproxy.its.uu.se/10.1007/s10767-008-9039-3>

Shachar, N. (2018, november 10). Amos Oz: Israels fiende är att vi berusas av vår styrka. Hämtad 22 november 2018, från <https://www.dn.se/dnbok/amos-oz-israels-farligaste-fiende-ar-att-vi-berusas-av-var-styrka/>

- Skolverket. (2011). Läroplan, examensmål och gymnasiegemensamma ämne för gymnasieskola 2011.
- Thompson, S. (2014). *Encyclopedia of Diversity and Social Justice*. Blue Ridge Summit, UNITED STATES: Rowman & Littlefield Publishers. Hämtad från <http://ebookcentral.proquest.com/lib/uu/detail.action?docID=1920943>
- TT. (2018, juli 19). Omstridd nationalstatslag antagen i Israel. Hämtad från <https://www.svt.se/nyheter/utrikes/omstridd-nationalstatslag-antagen-i-israel>
- Watt Boolsen, M. (2007). *Kvalitativa analyser: forskningsprocess, människa, samhälle*. (B. Kärnekull, Övers.) (1. uppl). Malmö: Gleerup.

Bilaga 1 Meningsbärande enheter

1a. Föreställd gemenskap	1b. Begränsad gemenskap	1c. Nationen är suverän	1d. Medlemmar-na är del av
---------------------------------	--------------------------------	--------------------------------	-----------------------------------

			uråldrig historia
1a1. "You have harmed the relations between Israel and American Jewry"	1b1. "That we are not doomed to continue to fight with our neighbours for another 50 years"	1c1. "That to argue that Israel should not exist is to cross the line from anti-zionism to antisemitism, because no one ever said that after Hitler that Germany should cease to exist, or after Stalin that there should be no Russia"	1d1. "the core of the jewish people's existence and its homeland"
1a2. "creates a rift between Israeli society and American Jewry"	1b2. "The new Testament would have felt like forbidden territory, a place nice jewish boys feared to tread".	1c2. "The state of Israel is the nation state of the Jewish people, in which it realizes its natural, cultural, religious and historical right to self-determination"	1d2. "Not least because the Judas legend has had grave consequences. This is not an innocent story. This story is responsible, more than any other story told in history, for rivers of blood, for generations of hatred and persecution and inquisition av massacres and possibly the holocaust"
1a3. "It reclaimed jesus as a jew"	1b3. "The people of Israel be a light unto the nations"		1d3. "It is a remarkable reimagining of this toxic tale, one that would indeed, in Oz's words, neutralize the lethal radition of anti-semitisms Chernobyl, were it ever to become the accepted view of judas"
1a4. "Jesus was born a jew and he died a jew"	1b4. "He is especially impatient with the leftist vision of a single		1d4. "The state shall act to preserve the cultural, historical, and

	state, which he brands a kind of kitsch, imagining that the two peoples can forget the bloodshed and conflict of the century and jump into bed with each other, like in a lousy Hollywood movie”		religious heritage of the jewish people among Jews in the diaspora”
1a5. “I love it (Israel) because of the argumentativeness, because every staircase in Israel is full of memories and stories and conflicting ideas”			1d5. “The land of Israel is the historical homeland of the jewish people, in which the state of Israel was established”
1a6. “Israelis always say”			1d6. “When it comes to the Jews they often say Well they have suffered so much. How can they be violent after such an experience?”
1a7. “It turns Israelis into a nation of victims, he says, helpless before their fate”			1d7. “Bokens andra block handlar om judarna, om deras historia, deras särdrag och deras predikament i Mellanöstern”
1a8. “We Israelis, as a traumatized community, are helpless in front of such manipulation, just helpless”			1d8. ”På judarnas pluskonto skriver Oz det faktum att det inte finns någon enskild händelse sedan mackabéernas uppror mot grekerna för 2150 år sedan som alla judar betraktar som ett mirakel. Judarnas historia sedan dess är i hög

			grad en historia om måttfullhet – en måttfullhet som är under hot”
1a9. “The State shall be open for jewish immigration, and for the ingathering of the exiles”			1d9. ”De bästa perioderna i den judiska historien är de som genom-syrats av tvekan och ovisshet”.
1a10. “The State shall act to preserve the cultural, historical and religious heritage of the jewish people among Jews in the diaspora”			1d10. ”I tvåtusen år kände vi inte till någon annan fysisk kraft än den som satt i käppen som pryglade oss”
			1d11. ”that the jewish story is one of the abused becoming the abuser?”
			1d12. ”Netanyahu is a genius in the way he knows how to stir together the dangers that Israel faces – and we do have dangers – but he knows how to stir them with the echoes of past trauma

2a. Nationalistisk princip	2b. Känslomässigt engagemang	2c. Nationalistisk rörelse	2d. Selektivt användande av kulturella artefakter
2a1. “Oz was advocating the partition of historical Palestine into two states – Israel and Palestine – alongside each other”	2b1. “Cancel the jewish nation-state law”	2c1. “The state shall strive to ensure the safety of members of the jewish people and of its citizens, who are in trouble and in captivity, due to their Jewishness or due to their citi-	2d1. “The state flag is white, with two light-blue stripes close to the edge, and a light-blue Star of David in its centre”

		zenship”	
2a2. “That to argue that Israel should not exist is to cross the line from anti-zionism into antisemitism, because no one “ever said after Hitler that Germany should cease to exist, or after Stalin that there should be no Russia”	2b2. “We [...] would like to express to you our utmost shock and dismay, in light of the recent laws passed by the Israeli Knesset under your leadership”	2c2. “The state shall act, in the Diaspora, to preserve the ties between the State and members of the Jewish people”	2d2. “The State emblem is a seven-branched menorah with olive leaves on both sides, and the word “Israel” at its base”
2a3. “Den är onödig därför att ingen med ögon i skallen – jude, arab eller turist – kan vistas i Israel i fem minuter utan att inse att detta är judarnas stat. Att det är judarnas språk, kultur och religion som dominerar.”	2b3. “We demand the immediate abolishment of the nation-state law”	2c3. “The state shall act to preserve the cultural, historical and religious heritage of the Jewish people among Jews in the diaspora”	2d3. “Jerusalem, complete and united, is the capital of Israel”
2a4. ”The land of Israel is the historical homeland of the Jewish people, in which the state of Israel was established”	2b4. “Discriminates against the Arabs, the Druze and the Bedouin, and undermines the coexistence of the Jewish majority in Israel with its minorities”	2c4. “The state views the development of Jewish settlement as a national value, and shall act to encourage and promote its establishment and strengthening”	2d4. “Hebrew is the State language”
2a5. “The state of Israel is the nation state of the Jewish people, in which it realizes its natural, cultural, religious and historical right to self-determination”	2b5. “Jewish longing for a homeland”		2d5. “The Hebrew calendar is an official calendar of the State”
2a6. “The exercise of the right to national self-	2b6. “shunned for opposing the establishment of the		2d6. “The Sabbath and the Jewish holidays are

determination in the state of Israel in unique to the jewish people”	state of Israel a decade earlier”		the established days of rest in the State; non-jews have the right to observe the days of rest on their days of Sabbath and holidays; details regarding this matter shall be determined by law”
	2b7. “He opposed all states, with their borders and flags and armies, and hoped that Jews and arabs might live side by side in a loose community free of such apparatus”		
	2b8. “That they will accept the idea that there will be total equality between the Israelis and Palestinians in one political entity?”		

3a. Staten innefattar inte alla medlemmar	3.b Staten befolkas även av nationens främlingar	3c. Staten innefattar inte alla medlemmar, men innefattar främlingar
3a1. “You have harmed the relations between Israel and American Jewry”	3b1. “There’s no going back on the occupation, the only solution is to live ... in one state. I think this is nonsense. He is especially impatient with the leftist vision of a single state, which he brands a kind of kitsch, imagining that the two peoples can forget the bloodshed and conflict of the last century and jump into bed with each other, like in a lousy Hollywood movie”	3c1. “Jag minns stämningen 1945, när jag var barn. Då fanns det verkligen fog för uppgivenhet här. En tredjedel av judarna hade mördats. En annan tredjedel var hos Stalin, skrämdd och förtryckt. En annan del fanns i arabvärlden, maktlös och tystad”

3a2. "which creates a rift between Israeli society and American Jewry"	3b2. "Det mest eldfångda ämnet i Israel denna höst är den så kallade nationslagen, som på olika vis omvärde- rar och förminskar icke-judars status i Israel" (referat från journalisten som intervjuar)	
3a3. "The state shall be open for Jewish immigration, and for the In-gathering of the exiles"	3b3. "Lagen är också otäck, därför att den gör just det som vår självständighets-förklaring såg till att und-vika, att göra distinktioner och graderingar av olika grupper av medborgare"	
3a4. "The state shall strive to ensure the safety of members of the jewish people and of its citizens, who are in trouble and in captivity, due to their Jewishness or due to their citizen-ship"	3b4. "Få multinationella enheter har visat sig håll-bara"	
3a5. "The State shall act, in the Diaspora, to preserve the ties be-tween the State and members of the Jewish people"	3b5. "I den nya boken och under vårt samtal ironiserar Oz över välmenande perso-ner världen över som re-kommenderar israeler och palestinier att skapa en ge-mensam stat, den så kallade enstatslösningen"	
3a6. "The state shall act to preserve the cultural, historical and religious heritage of the Jewish people among Jews in the Diaspora"	3b6. "Ni talar nästan samma språk, ser likadana ut, ni har inte varit i krig på tvåhundra år och inga reli-giösa stridsfrågor skiljer er åt. Ta bort gränsen och gör en stat av det hela! Om inte ni gör det, på så gyllene villkor, varför skulle vi göra det – utan några förut-sättningar alls?"	
	3b7. "A binational state is a very lofty idea"	
	3b8. "The exercise of the right to national self-determination in the state of Israel is unique to the Jew-ish people"	

